

Biologit siunnersuinerisa eqikkarneqarnera

30.juni 2009
J.nr. 20.00-11

Aalisakkat siunnersuusiorfigineqartartut 2010-imi aalisarneqarnissaat pillugu biologit siunnersuutaat.

Matumuuna biologit 2010-mi aalisagaqatigiinnut Tunumi Kitaanilu ICES-ip NAFO-miillu ilusilerneqartup eqikkarnera saqqummiunneqarpoq.

Avataasiorluni Davisstrædemi qaleralinniarnermut tunngatillugu inassuteqaammi *pitsanngoriaa-taavoq* una **2010-mut inassuteqaammi pisaquineqartut 14.000 tons sinnersimasariaqaangi-la**at. 2009-mut *tassunga inassuteqaat 11.000 tonsiunikuuvoq*. Inassuteqaat 3.000 tonsinik amerleriarpoq misissuinerni pisaasartutigullu paasisat amerliartorneqarsorinartimassuk, aammami naatsorsuinerit takutimassuk 2010-mi 14.000 tonsinik pisaqartoqarpat aalisakkat toqorartarnera 1992-2007-imut agguaqatigiissinnerannut qanittuararsuusussaammat.

2010-mut aalisakkanut allanut tunngatillugu inassuteqaatiut siornamut naleqqiullugit allanngunngillat. Makkununga tunngatillugu 2010-mut inassuteqaatit allanngunngillat:

1. Baffinbugtimi qaleralik 13.000 tons
2. Tunumi, Islandimiimi Savalimmiunilu avataani qalerallit: annerpaamik 5.000 tons,
3. Diskobugtimi qaleralik 8.800 tons aamma Uummannami qaleralik 5.000 tons. Upernavimmut tunngatillugu suli inassuteqaateqarneq ajornarallarpoq paasissutissat pigineqartut ikippallaaqimmata.
4. Kitaani Tunumilu saarullit: toqqaanartumik aalisarfigineqassanngitsut. Suffisartut amerliartoqqilernissaanut pitsaanerpaanik atugassaqtinnissaat siunnersuutikkut siunertarineqarpoq.
5. Tunumi, Islandinimi, Jan Mayenimilu ammassaat 2009/2010-mi aalisarfigineqassanngitsut.
6. Suluppaagarujussuaq (*S. marinus*) Tunumi, Islandimiimi Savalimmiunilu: annerpaamik 30.000 tons.

7. Kitaani nunap toqqavianut tunngatillugu tupissummut, qeraaqamut (nimeruaamut) qeeq-qanut milakulaartunut, oquuttanut, eqalussuit nuliaannut suluppaakkanullu inassuteqaat suli aalisakkanut toqqaannartumik tunngatinneqanngilaq.

Tulliuttutigut siunnersuutit naatsumik eqikkaavigineqassapput:

Kitaata/Canadap avataanni qaleralik:

Kitaata avataanni qaleraleqatigiit Kalaallit Nunaannit Canadamillu avillugit pigineqarput. Aali-sarneq Davis Strædemi aammalu Baffinbugtenip ilaanik nutsamik (2001-imi aallartittumik) na-linginnaasumik ingerlanneqartarpoq. Kalaallit Nunaata Canadallu akornanni aqutseqatigiinnis-samut isumaqatigiissuteqanngilaq, nunalli taakkua marluk TAC-mik, pisarineqarsinnaasutut inas-sutigineqartup affaanik angissusilimmik, aalajangiisarneq ileqqoraat.

Davis Strædemut tunngatillugu NAFO-p TAC 2010-mut 14.000 tonsiussasoq siunnersuutigaa. 2009-mut tassunga siunnersuut 11.000 tonsiusimavoq. 2008-mi pisat qatillutik 11.067 tonsiusi-mapput (taakkunanga 5.361 tons kalaallit imartaanni). Siunnersuut misissuinerit pisaasartullu amerliartorsorinartitsinerannik tunngaveqartinneqarpoq. Naatsorsuinerit takutippaat pisaasartut 25 %-imik amerlippata aalisakkat tosusartut (F) 1992 – 2007-imut toqusartut agguaqatigiissinne-rannut qanittuararsuussasoq (96%).

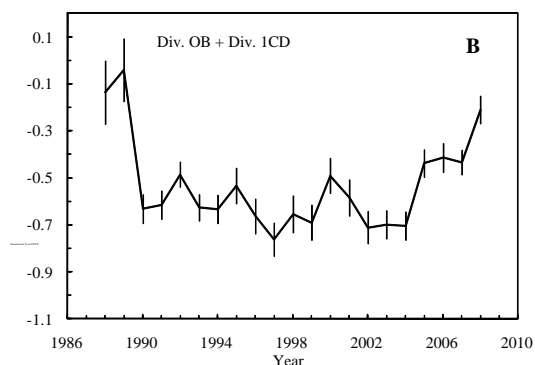

Fig. 1. Davisstrædemi pisaasartut

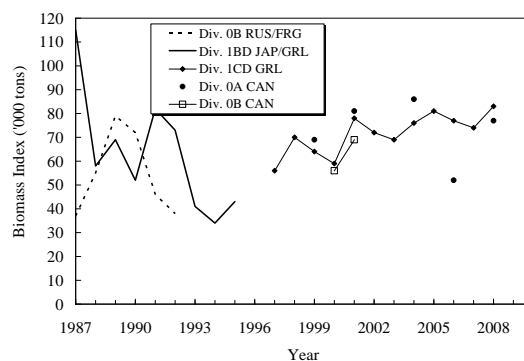

Fig. 2. Davisstrædet misissuinermi aalisakkat annertussusiat

Baffinbugten-imut tunngatillugu NAFO-p 2010-mi TAC-p allanngornani 13.000 tonsiunissaa inassutigaa. 2008-mi pisat katillutik 11.313 tonsiusimapput (taakkunanga 6.219 tons kalaallit imartaanni). Tamaani pisaasartut aalaakkaapput taamaattumillu tamaanga tunngatillugu siunnersuuteqarneq allanngortittariaqarnani.

Baffinbugtenip kalaallinut canadamiunullu atasortaanni biologitit misissuineq tamaani aalisarne-rup ineriartorneranut sunniutilerujussuusimavoq. Misissuinerit 1999-imi aallartinneqarput Baf-

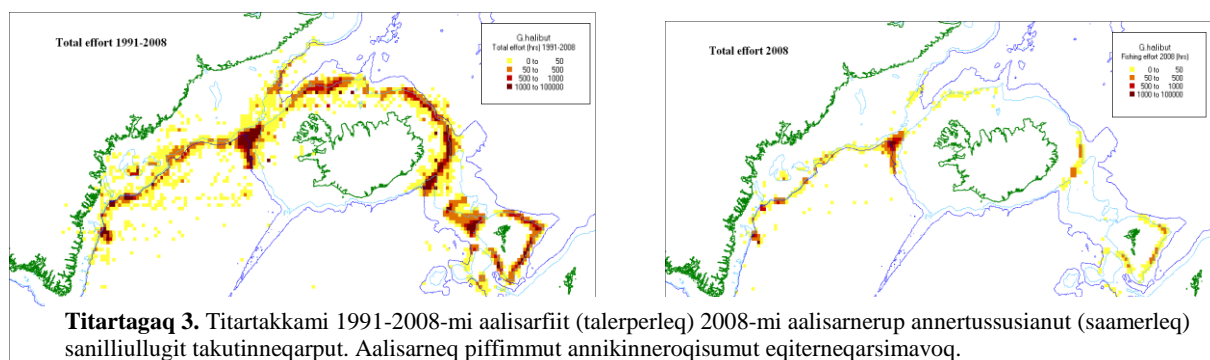
finbugtenip kujasinnerusortaani 2001-imilu 4.000 tonsinik inassuteqaateqarnermik kinguneqar-simallutik. Avannarparsinnerusortaani misissueqqinnerit 2003-mut inassuteqaat 8.000 tonsinn-gortinneqarnera 2006-imullu 13.000 tonsinngortinneqarnera kinguneraat.

Kalaallit Nunaat Canadalu ukioq manna NAFO-p ilisimatuutut siunnersuisoqatigiivinit apeqqu-teqarsimapput pisassat 2010-mut pisassiissut 2009-mut pisassiissutaasimasup 10%, 25% ima-luunniit 50%-iank ilaneqartuuppat tamanna qanoq kinguneqassanersoq. NAFO-p ilisimatuutut siunnersuisoqatigiivisa aalisakkat Davis Strædemi toqorartarnerat pisunut assigiinngitsunut pin-gasunut tunngatillugu naatsorsorsimavaat inerniliunneqarporlu pisat Davis Strædemi 25%-imik ilaneqarsinnaasoq taamaalilluni aalisarnerup ingerlasimanera tamakkerlugu (1992-2007) aggua-qatigiissitsinertut iinnartussaammat. Baffinbugtenimi aalisakkat toqusarnerata misissoqqissaar-neqarnera naammassineqarsimannngilaq tamaani aalisarneq suli nutaatut isigineqarmat taamaat-tumillu aalisarnerup aalisakkanut sunniuteqalernerata naliliiffiginissaanut suli siusippallaarluni.

Tunumi, Islandimi Savalimmiunilu avataani qalerallit:

Tunumi, Islandimi Savalimmiunilu qalerallit pillugit ICES 2010-mut tunngatillugu siunnersuuti-gaa pisat 5.000 tonsinit amerlanerussanngitsut. Tassa 2009-mut sanilliullugu siunnersuut taamaaginnarpoq. 2000-miit pisat 20.000 aamma 30.000 tons akornanniittarput. 2008-imi qaler-allit 22.949 tons tulaanneqarput, taakkunanga Kalaallit Nunaata pisai: 9.102 tons, Islandip: 11.859 tons kiisalu Savalimmiut: 1.759 tonsit pisaralugit.

2010-mut siunnersuummi misissuinernit pisanillu nalunaarsukkanit kisitsisit aallaavigineqarput. Qalerallit ukiuni qassiinngortuni aatsaat taama ikitsigisarput. Aammattaaq aalisarnerup sumi ingerlanneqartarnera isigigaanni takuneqarsinnaavoq aalisarneq piffinnut annikinneroqisunut eqiterneqarsimaqisoq (1991 -2008) – takuuk titartagaq 1. Taamaammat amerliartoqqilernissaat periarfissagissaarnerpaassappat aalisarneq annikillineqartariaqaqaaq. Taamaammat ICES-p 2010-mi pisat 5.000 tonsinut killilerneqarnissaat kaammattuutigaa.

ICES-ip naqissuseqqippaa ataatsimut ingerlatsinermut pilersaaruteqartoqanngitsoq, aammataaq qalerallit nunat assigiinngitsut akornanni akisussaaffeqartumik nungusaataanngitsumillu aalisarnissamik isumaqatigiissutit malillugit ingerlatsisoqanngitsoq. ICES taamaattumik siunnersuuteqarpoq pisassat ikilineqassasut 5.000 tonsinngorlugit, tamannalu ataatsimut ingerlatsinermut pilersaarutip ilaatut ilanngunneqassasoq. Taamaattoqarneratigut qalerallit ilaatigut ataatsimut nakkutigineqarsinnaalissapput, siunissamilu aalisarneq taamaalilluni aalajangiussamik tunngavissaqalissalluni qalerallit aalisarneqarnerminnut qisuariaataat nakkutigineqarnerusinnaammat.

Sinerissap qanittuani qaleralik:

Namminersornerullutik Oqartussanit qinnuigineqarneq tunngavigalugu NAFO Diskobugtemi, Uummannami Upernavimmilu sinerissap qanittuani qaleralinnut tunngatillugu ukiunut marlunnut atuuttussanik inassuteqaateqartarpoq, inassuteqaallu kingulleq 2009-mut 2010-mullu atuuttuvoq. Aalisarnermiit biologitullu misissuinermiit paasissutissat nutaat tunngavigalugit NAFO-mi ilisimatuutut siunnersuisoqatigiit naliliipput imartani taakkunani pingasuni inassuteqaatit allanngortissallugit pissutissaqanngitsoq. Taamaattumik taakununga pingasunut inassuteqaat imaappoq:

Diskobugten: NAFO-p inassuteqaatigiuarppaa Diskobugtenimi pisat 2010-mi 8.800 tonsit angussanngikkaat. Pisat 2002-2006-imut ukiuni tulleriinni ukiumut 12.000 tonsiusarsimalluni 2007-imi 10.000-sinut apparsimapput 2008-ilu 7.700 tonsinngorsimallutik. Qassutit atorlugit biologit pisanik misissuineratigut erserpoq 2006-2008 pisat aalaakkaanerusimasut kisiannili 2001-2005-imut pisanit ikinnerusarlutik aammalu qalerallit tunisassiassaatur aalisarneqartut agguaqatigiissillugu angissusiat 2001-imiit milliartuinnarsimagaluarluni 2009-mi aalaakkaanerulersimasoq. Biologit kilisallutik misissuineratigut malunnarpoq aalisakkat inuusunnerusut (ilassutaasut) aalisarnermut akuliukkiartortut aammalu aalisarneq nalilerneqarpoq pisaasartut amerlavallaartut (alliarortunik sinnilimmik pisaqartarpoq). Pisaasartut ikilisinneqartuuppata imaluunnit massakkornit amerlanerulersinneqanngippata ilimagineqarsinnaavoq pisaasartut annerulernissaat taamaalilluni alliarortussanik atorluaneqarnerulissalluni.

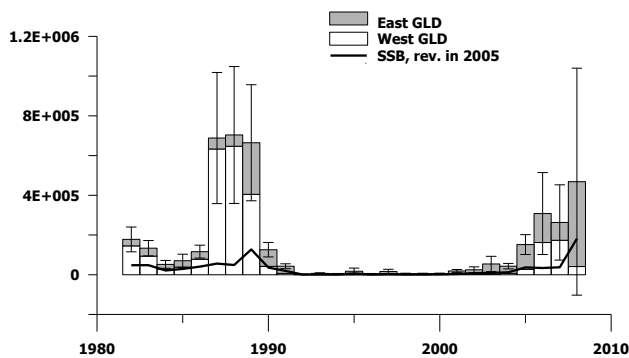
Uummannaq: 2008-mi pisat 5.400 tonsiupput, tassalu ukiuni siuliinisut iinnarluni. På grund af Adolf Jensenip 2008-mi aserortoornertigut tamaani biologit misissuisoqarsimannngilaq taamaattumillu NAFO-p ilisimatuutut siunnersuisoqatigiivi qaleralinnut tamaaniittunut tunngatillugu nalilersuisinnaasimannngillat. NAFO-p 2009-mut inassuteqaatigaa 5.000 tons taannalu 2010-mi allanngussanngilaq.

Upernavik: 2008-mi pisat 5.500 tonsiupput, kisitsillu taanna 2004-2007-imut pisaasartut agguaqatigiissinnerannit qatsinnerulaarpoq. Ukiuunerani aalisarnermi pisaasartut agguaqatigiissillugu angissusiat aalaakkaavoq, kisiannili Upernavimmut tunngatillugu inassuteqaateqartoqarsinnaanngilaq biologit misissuisimangimmata aammalu paasissutissat aalisarnermeersut amigaateqarmata (logbogikkut paasissutissat suli tamakkiisuunngimmata).

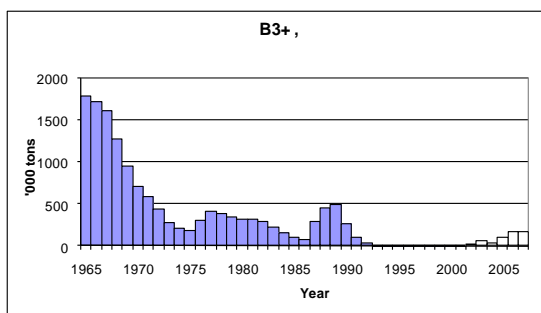
Tunumi Kitaanilu saarullit:

Saarullit Kalaallit Nunaanni naammattuugassaasartut pingasunik aallaaveqarput, suffiffigisartakkatillu malillugit taaguusersorneqarsinnaallutik: Kalaallit Nunaata avataata saarullii, tunup kujataani kitaatalu kujataani suffisartut, 2) islandip saarullii, Islandip kujammut kitaani suffisartut, taakku suaat saarulleeranngorlaallu sarfamid Kalaallit Nunaata imartaanukaanneqartarput kiisalu 3) sineriap qanittuata saarullii, kitaani kangerlunni arlalinni suffisartut. Siunnersuummi saarullit tamakku ataatsit pineqarput tassami saarulleqatigiit immikkoortukkuutaat uuttortarneq naliliviginerlu ajornarmata.

Saarullit pillugit 2010-mi siunnersuutigineqarpoq suffisartut amerliartoqqilernissaannut pitsaernerpaanik atugassaqartikkumallugit suli toqqaanartumik aalisarfigineqassanngitsut. 2007-imi 2008-milu avataani sinerissallu qanittuani pisat 17.000 tons aamma 24.918 tonsiupput. 2006-imi pisat 10.000 tonsiupput.

Titartagaq 4. Kitaani Tunumilu saarullit (Tyskit saarullinnik misissuinerannit paasissutissat)

Titartagaq 5. 1965-imiit Kalaallit Nunaata imartaani saarullit (marluk sinnerlugit ukiullit).

Saarullit amerliartoqqilersimanerannut takussutissaqarpoq, qangali amerlassuserisimasartik suli inungaarpaat (tak. titartagaq 5). Amerleriaataat ilaatigut 2003-mi islandimi pinngorartunik pissuteqarput. Tunup avataani imartami annertunngitsumi saarullippassuit suffisut paasineqarsimapput, tamassumalu takutippaa Kalaallit Nunaatalu saarullii suffisartut amerliartoqqilersimagunartut.

Saarullit amerlilluarsimatinnagit suffisarlualersinnagillu aalisarnerup annertusineqannginnissaa qularnaarniarlugu ukiunut arlalinnut atuuttumik aqutsinermut pilersaarusiortoqartariaqarnera ICES-imiit erseqqissarneqarpoq. ICES-imiit suli kaammattuutigineqartoq tassaavoq Tunumi 62°-imiit aamma 61°N Kitaani avannarpasinnerusumi suffisartut pitsaanerpaamik illersorneqartusannngorlugit aqutsisoqassasoq. Saarullit sinerissap qanittuani kangerlunniittut amerlassusii qanorlu aalisarneqartiginerat ilisimaneqanngilaq.

Tunumi, Islandimi aammalu Jan Mayenimi ammassaat:

November 2008-mi biologit misissuineratigut (nipit qalorsuillu atorlugit misissuinerit) takuneqarsinnaavoq 2007-imi pinngortut tullerriaani ikinnerpaat tullerigaat kiisalu ammassaat siammarsimaffiat killeqaqisoq. Taamaammatt ICES 2009/10-mi ammassanniartoqannginnissaanik kaammattuuteqarpoq. Ammassaat siornatigut ikilisarsimapput, aatsaalli ukiut tallimat ingerlaneranni ”aalisartoqannginnissaanik” siunnersuuteqartoqarpoq.

Piffissami 1993-2003-mi ukiumut pisat 1 mill. tonsit missaanniittarput. Pisat ikileriarlutik 2007-imi 202.000 tonsiupput 2008-milu 15 tonsiupput, taamanernillu ikittuinnaasalerlutik.

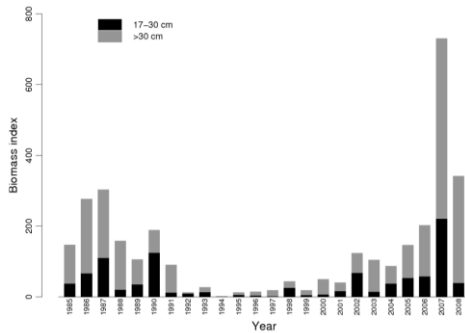
Suluppaagarsuaq (*S. marinus*):

Suluppaagarsuaq Kalaallit Nunaanni, Islandimi Savalimmiunilu imaviup avammut atarngani naammattuugassaasarpog. Sumiiffiit taakku suluppaakkanit assigiinngitsunit pingasunit; ikerinarmiut, natermiumit suluppaagarsuarmillu pinngorarfigineqartutut ilisimaneqarput. Suluppaagarniarluni saarullinniarlunilu kilisannermi suluppaagarsuit kiisalu suluppaakkat natermiut pisarineqartarput. Taama aalisarneq 1980-ikkunni apparjarujussuarpoq taamanernillu annikitsuinnaasimalluni. 2004-mi Kalaallit Nunaata imartaani nunaviup avammut atarngani suluppaakkat pisarineqartut 500 tonsinit ikinnerusarsimapput.

Ukiuni kingullerni pingaartumillu 2007-imi biologit misissuisarneranni Kalaallit Nunaata imartaani suluppaagarsuit 2007-imi (titartagaq 6 takuuk) amerlanerpaallutik aatsaat taama amerlatigi-

lernerat paasineqarpoq. Amerleriaataat ukiuni qassiini pinngorartoqarlunarannik pissuteqarpoq, 2007-imi pinngorartut taakku ilarpassui iluanaarniutigalugit aalisarneqarsinnaanngornissamissut angissuseqalersimapput (> 30 cm).

Sumiiffiit tamaasa eqqarsaatigalugit **suluppaagarujussuit** (*S. marinus*) pillugit 2010-mut siunnersuutigineqarpoq pisat 30.000 tonsinit ikinnerussasut. Siunnersuut 2009-misut ippoq.

Titartagaq 6. Kalaallit Nunaanni suluppaakkat (17 cm init annerit).

Suluppaagarsuaq kiisalu suluppaagaq natermioq Kalaallit Nunaanni, Islandimi Savalimmiunilu nunaviup avammut atarngani naammattuugassaavoq.

2008-mi ICES-ip ataani suleqatigiissitat suluppaakkanik natermiunik (*S. mentella*) naliliisimapput. Suluppaakkat natermiut (*S. mentella*) Islandip eqqaani nunaviup avammut atarngani naammattuugassaasut Kalaallit Nunaanni Savalimmiunilu natermiunit immikkoortutut isumaqarfigineqarput. Suluppaakkat natermiut (*S. mentella*) pillugit siunnersuutit taamaallaat Islandip eqqaanut atuupput.

Suluppaakkanut ikerinnarmiunut Irmingerhavimiittunut:

2009-mi juni/julimi nipi atorlugu misissuinerniit paasissutissat pigineqaleriapata suluppaakkanut ikerinnarmiunut Irmingerhavimiittunut siunnersuutit 2010-mi ukiakkut saqqummiunneqarumaarput.

Kitaani aalisakkat allat:

Kitaani nunap toqqaviani oquuttanut, aqeeqqanut, tarraleqisaanut, tupissutinut suluppaakkanullu tunngatillugu inassuteqaat allanngornani ukiuni qaninnerni toqqaannartunik aalisakkanik taaneqartunik aalisaaqsinngilaq. Aalisagaqatigiinnut taaneqartunut tunngatillugu pitsanngoriarnernik malugisaqartoqanngilaq, qeeraq milattooq kisiat pinnagu taannami ukiuni kingullerni pitsanngoriaateqartarsimammat. Pitsanngoriaat taanna neriulersitsivoq piffissaq ungasinnerusoq isigalugu ikkannersuarni peqartitseqqilersinnaasoq.

Barentshavimi saarullit, saarulliusallu sejit kullerillu:

Kalaallit Nunaata Norgep eqqaani (Barentshavet) saarullinnik, saarulliusakkunnik sejni kullerinnillu aalisarnera Kalaallit Nunaata Norgep aammalu Ruslandip pisassat pillugit isumaqatigiissutaanik tungaveqarpoq. Barentshavimi saarullit kullerillu amerliartornerat takussutissaqarpoq, sejilli ikiliartorput. 2010-mi pisat ima amerlassuseqarnissaat ICES-imiit kaammattuutigineqarpoq:

- saarullit 577.000 tonsit. 2009-mut siunnersuutit 473.000 tonsiupput. 2008-mi pisat katillutik 449.171 tonsiupput. Kalaallit Nunaanniit 2008-mi 5.617 tonsit pisarineqarput.
- kullerit 243.000 tonsit. 2009-mut siunnersuut 194.000 tonsiusimavoq. 2008-mi tamaani pisat katillutik 155.604 tonsiupput, kalaallillu pisaat 1.659 tonsiullutik.
- sejit 204.000 tonsit. 2009-mut siunnersuutit 225.000 tonsiupput. 2008-mi tamaani pisat katillutik 183.443 tonsiusut ilaat 503 tonsit kalaallinit pisarineqarput.

Paasissutissanik amerlanerusunik pissarserusuttoqarpat Pinngortitaleriffik soorunami ikiuussinnaavoq. Siunnersuutit pisortatigoortut ICES-ip(www.ices.dk) NAFO-illu (www.NAFO.int) nittartagaani nassaassaapput.

Ikinngutinnersumik inuulluaqqusillunga

Helle Siegstad